

**ДЕРЖАВНА СЛУЖБА УКРАЇНИ
З НАДЗВИЧАЙНИХ СИТУАЦІЙ**

Львівський державний університет
безпеки життєдіяльності

**КУЛЬТУРА ЯК ФЕНОМЕН
ЛЮДСЬКОГО ДУХУ**

(БАГАТОГРАННІСТЬ І НАУКОВЕ ОСМИСЛЕННЯ)

Збірник тез доповідей
V Міжнародної наукової конференції курсантів і студентів

21-22 листопада 2019 року

Львів – 2019

після важкого робочого дня. Довіра, толерантність, повага всіх до закону – це той перелік цінностей, яких так не вистачає українцям.

І зважаючи на нашу довгу історію формування державності та схожості по ментальності з європейцями ми маємо змінитись та перейняти всі європейські цінності. А самі цінності піднімуть нашу колективну відповідальність на вищій щабель, а з цим зросте рівень щастя і життя громадян .

ЛІТЕРАТУРА

- 1.Г'юм Девід. Трактат про людську природу: Спроба запровадження експериментального методу міркувань про об'єкти моралі // За ред та з передм. Е.К.Мосснера; З англ. пер. П.Насада. К.: Вид. Дім «Всесвіт», 2003. 552 с.
- 2.Йонас Г. Принцип відповідальності. У пошуках етики для технологічної цивілізації. К.: Лібра, 2001. 400 с.
- 3.Фромм Э. Человек для себя. // Перевод А. Александрова. Москва: ООО «Издательство АСТ-ЛТД», 2018. 320 с.
- 4.Энциклопедия мысли: Сборник мыслей, изречений, афоризмов, парадоксов, эпиграмм. Харьков: Прапор, 2001. - 544 с.

УДК 37.015:159.9:808.5

ЕТИЧНА СКЛАДОВА РИТОРИЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНЬОГО ПСИХОЛОГА

Т. Я. Конівіцька

Наук. керівник – А.В. Литвин, професор, д. пед. н.

Львівський державний університет безпеки життєдіяльності

Одним із основних аспектів вищої освіти нині є її міждисциплінарність.

Завдання університетів – вчити студентів мислити самостійно, творчо, критично, розвивати активну мовленнєво-мисленнєву особистість, формувати вміння доводити, відстоювати свої погляди аргументовано, толерантно, тобто, акцентувати увагу на ефективній міжособистісній комунікації. Дотримання всіх моральних принципів і норм спілкування становить фундамент освіченості та професіоналізму, а володіння риторичною компетентністю сприяє формуванню конкурентоспроможного фахівця, його професіоналізму.

Професійна діяльність психолога вимагає дотримання певних норм спілкування й поведінки і саме вивчення риторики пропонує ті прийоми розвитку етичної культури та соціалізації особистості, що забезпечують ефективну участь її у кожному акті комунікації [2, с. 79].

Це зумовлює важливість етичного складника у риторичній підготовці, адже риторика виступає в ролі своєрідного етичного індикатора, що виявляє наявність або відсутність моральної основи, якого не можна не врахувати у діяльності психологів. Саме психолог повинен пам'ятати про принцип «не зашкодь іншому»: не переходити від переконання до маніпуляції, тобто, використання антириторичних засобів, які спрямовуються на руйнацію особистості – пригнічення, приниження, підкорення тощо [6, с. 84]. Погоджуємося з думкою науковців, що в межах етичного складника риторичної компетентності варто розглядати не лише мовленнєвий етикет, а й кінесику (жести, міміка, контакт очей), етикетну проксемику (організацію простору) та етикетну атрибутику (світ речей) [4, с. 201], а також акустичні засоби мовлення (зокрема висоту та силу голосу). Всі ці аспекти створюють атмосферу довіри і відкритості, яка в психології є важливою умовою ефективної професійної комунікації. Невід'ємним елементом етичного складника формування риторичної компетентності майбутніх психологів є професійна етика – сукупність норм службових відносин, правомірність поведінки, культура професійних дій [5, с. 7], яка регламентує стосунки психолога з колегами, підлеглими, клієнтами і суспільством загалом.

Етична складова риторичної компетентності визначає здатність промовця бути як уважним адресантом, так і толерантним адресатом. До важливих принципів етичного спілкування відносять: дотримання правил спілкування та поведінки, володіння технікою мовлення відповідно до ситуації та створення атмосфери спільних інтересів із урахуванням психологічних, ситуативних, контекстуальних факторів дискурсу [2, с. 85]. Важливим аспектом етики є толерантність, яку розглядають як позитивну моральну рису людини, сутність якої полягає в ціннісній установці на терпеливість до думок, переконань і форм поведінки іншої особистості, її неповторності, а також як категорію, перш за все, міжособистісної інтеракції, основою якої є постійне спілкування, яке виформовується як сукупність різних типів компетенцій, найважливішими є інтерактивна, мовна та дискурсивна компетенції [1, с. 109].

Слово відіграє важливу роль у формуванні духовної культури особистості, особливо в часи швидкозмінного інформаційного суспільства, що часто призводить, як зазначає Г. Сагач, до «екзистенційного вакууму», «морального паралічу» та «масової невротизації» [6, с. 257]. Риторика формує прагнення до духовного розвитку й самовдосконалення та є вершиною формування особистості. Для психологів це важливо ще й у контексті специфіки їхньої діяльності, адже психолог має розуміти та покликаний розкрити духовну складову особистості

через філософське бачення світу (бачення прекрасного і сутності навколишнього світу) та людини у цьому світі (розуміння сутності та місця людини в суспільстві через відповідальність, вибір, цінності тощо).

З огляду на зазначені аспекти освітній процес у вищій школі має будуватися на основі дотримання норм етики і моралі, а також мусить бути націлений на усвідомлення студентами основних правил професійної етики, норм культури спілкування та поведінки у майбутній професійній діяльності. Майбутнім психологам для подальшої професійної діяльності (спілкування, психологічної бесіди, консультування, тренінгів, майстер-класів, публічних виступів тощо) важливо навчитися дотримуватися основних правил професійної етики, зокрема:

- Дотримуватися правил спілкування (відповідно до всіх правил культури мовлення);
- розвивати вміння слухати та чути;
- утримуватись від оцінки особистості (партнера, клієнта чи аудиторії), толерантно ставитися до особистості, не принижувати, підтримувати;
- виробляти належну техніку мовлення (голос, інтонація, дикція тощо), коригувати її відповідно до ситуації мовлення;
- дотримуватися всіх правил невербальної поведінки (відповідні жести, міміка, зоровий контакт тощо);
- дотримуватися обґрунтованої просторової організації дистанції (проксемика) під час спілкування;
- використовувати вплив і переконання коректно й аргументовано, враховуючи цінність особистості, не використовуючи маніпулювання;
- дотримуватися норм і правил проведення публічних виступів (доводити свою думку згідно з правилами професійної етики, поважати співрозмовників та аудиторію) тощо.

Ще Аристотель визначив у риторичі основні чинники – логос, патос і етос. Ораторська майстерність у всі часи реалізувалася через цей «риторичний трикутник», який актуальний і нині: логос окреслює слово й думку, адже точність слова й логічність думки є основою ефективного спілкування; патос додає комунікації емоційності й естетичності; етос визначає морально-етичний компонент [3, с. 166]. Про взаємозв'язок та важливість кожного із зазначених чинників потрібно пам'ятати, та не можна залишати поза увагою етичний складник формування риторичної компетентності.

ЛІТЕРАТУРА

1. Бацевич Ф. Лінгвокультурні аспекти комунікативної толерантності. Соціогуманітарні проблеми людини. № 5. 2010. С. 108-119.

2. Воробйова А. В. Етичний аспект функціонування риторичного дискурсу. Актуальні проблеми формування риторичної особистості вчителя в україномовному просторі: зб. наук. праць (за матеріалами Всеукр. наук.-практ. Інтернет-конф., 23 квітня 2015 р.) / за ред. проф. К. Я. Климової. Житомир: Вид-во ЖДУ ім. І. Франка. 2015. С. 75-80.
3. Конівіцька Т. Мовленнєві засоби впливу в публічному виступі. Інформація, комунікація, суспільство 2019 : Матеріали 8-ї Міжнародної наукової конференції ІКС-2019 (16–18 травня 2019, Чинадієво). – Львів: Вид-во Львівської політехніки. 2019. С. 166-168. URL: <http://ics.skid-lp.info/ICS2019Proceedings.pdf>.
4. Корчова О. М. Структурно-змістові складники риторичної компетентності майбутніх фахівців соціономічної сфери. Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології : наук. журнал / голов. ред. А. А. Сбруєва. – Суми : Вид-во СумДПУ ім. А. С. Макаренка, 2015. № 6 (50). С. 196–206.
5. Лаврецький Р. В., Мовчан І. О., М'якуш І. І. Професійна етика та етикет працівника ДСНС України : навч. посібник. Львів : «СПОЛОМ». 2013. 240 с.
6. Сагач Галина Вибрані твори: В 5 т. Т. 1: Риторика: «Златоуст». Рівне: ПП ДМ, 2006. 288 с.

УДК 39 (866)

ДЕРЖАВНІ ТА НАРОДНІ СИМВОЛИ ЕКВАДОРУ: МОВНО-КУЛЬТУРНІ ПАРАЛЕЛІ

Полетт Кордова, Марлон Ізкіердо

Наук. керівник – Станкевич Н. І., доцент, канд. філол. наук

Львівський національний університет імені Івана Франка

Символ (з грец. *знак*) – це «умовне позначення якогось предмета, поняття або явища» [4, с. 174], певний образ, сутність, що вказує на ідеї, поняття або інші абстракції. Символи, зазначають дослідники, є водночас «інструментом пізнання» і способом виявлення «прихованих скарбів духовності» [1; 3].

Символіка, з одного боку, творить своєрідну «міжнародну мову», є «національно-інтернаціональною» [2, с. 5], а з іншого – національні символи в усі часи були генетичним кодом кожної окремої нації, виражали високий дух народу, його прагнення, звичаї і традиції, релігію, відображали його історію, навіки «прив'язували» до рідної землі, її природи і простору.

Офіційними символами будь-якої держави є прапор, герб, державний гімн.

<i>О. А. Лементарчук</i> ЗВ'ЯЗОК МОВИ І ВЛАДИ В ІНФОРМАЦІЙНУ ДОБУ	169
<i>О. В. Негрецька</i> ЗНАЧЕННЯ ЗАСОБІВ МАСОВОЇ ІНФОРМАЦІЇ У ФОРМУВАННІ ДУХОВНОЇ КУЛЬТУРИ ВІЙСЬКОВОСЛУЖБОВЦІВ	172
<i>П. І. Цюра</i> ДОСЛІДЖЕННЯ ЗМІНИ КОМУНІКАТИВНОЇ ПОВЕДІНКИ ЛЮДЕЙ З ПОШИРЕННЯМ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ	175
<i>Я. В. Шекеряк</i> ВПЛИВ МЕДІА НА ФОРМУВАННЯ ІНФОРМАЦІНО-КУЛЬТУРНОГО ПРОСТОРУ	178
<i>S. Ptachyk</i> BLOG JAKO NOŚNIK STEREOTYPÓW	181

Секція 4

ЕТИЧНЕ Й ЕСТЕТИЧНЕ В КУЛЬТУРІ

<i>Д. І. Близняк</i> БЕСІДИ ЗІ ДОБУВАЧАМИ ВИЩОЇ ОСВІТИ ПРО СУЧАСНЕ МИСТЕЦТВО	184
<i>Ю. М. Ванюк</i> ОСОБЛИВОСТІ ВИРАЖЕННЯ «ГАМЛЕТІВСЬКОЇ ЛЮДИНИ» У ДРАМАТУРГІЇ МОДЕРНІЗМУ ТА ПОСТМОДЕРНІЗМУ	186
<i>В. В. Войціховська</i> ВПЛИВ СПОРТИВНОГО ХАРЧУВАННЯ НА ЗДОРОВ'Я ЛЮДИНИ	189
<i>Л. А. Грех</i> ВПЛИВ МУЗИКИ НА ОРГАНІЗМ ЛЮДИНИ	191
<i>Д. М. Гурковський</i> ПОВАГА ДО ГІДНОСТІ ЛЮДИНИ ЯК ФУНДАМЕНТАЛЬНА ЦІННІСТЬ ЄВРОПЕЙСЬКОГО РОЗВИТКУ УКРАЇНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА	194
<i>Т. Я. Конівіцька</i> ЕТИЧНА СКЛАДОВА РИТОРИЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНЬОГО ПСИХОЛОГА	196
<i>П. Кордова, М. Ізкіердо</i> ДЕРЖАВНІ ТА НАРОДНІ СИМВОЛИ ЕКВАДОРУ: МОВНО-КУЛЬТУРНІ ПАРАЛЕЛІ	199
<i>Н. Р. Кость</i> БІОЕТИКА ЯК СКЛАДОВА ДУХОВНОЇ КУЛЬТУРИ ОСОБИСТОСТІ	201
<i>К. Латишевська</i> КАТЕГОРІЯ «МОРАЛЬНА КУЛЬТУРА ВЧИТЕЛЯ» У ФІЛОСОФСЬКОМУ І ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНОМУ ВИМІРАХ	204
<i>Нгуєн Мінх Тан</i> КУЛЬТУРНЕ ЖИТТЯ В'ЄТНАМЦІВ В УКРАЇНІ	206
<i>С. А. Несін</i> НА ПЕРЕХРЕСТІ ДОСКОНАЛОГО ОСОБИСТОГО І СТАЛОГО СОЦІАЛЬНОГО (НА ОСНОВІ ПОЄДНАННЯ ЕСТЕТИКИ ТА КУЛЬТУРИ)	209
<i>Ю. Є. Пасс</i> ТИПОВІ ПРОБЛЕМИ ДИПЛОМАТИЧНОГО СПІЛКУВАННЯ	212
<i>Сагна Жан-Люк</i> СЕНЕГАЛ: НА ШЛЯХУ ДО УСПІХУ!	214
<i>Чу Чу</i> КИТАЙСЬКА ТРАДИЦІЙНА РЕГІОНАЛЬНА КУХНЯ	217
<i>А. Стефанців</i> ФІЛОСОФІЯ ПРОСВІТНИЦТВА ЯК ЯВИЩЕ ЄВРОПЕЙСЬКОЇ КУЛЬТУРИ	219
<i>І. І. Юринець</i> ДЖ. ОРВЕЛЛ І СУЧАСНІСТЬ: ВІДЛУННЯ ТВОРЧОСТІ	222